

Popis ciljeva i očekivanih ishoda učenja psihologije

Što učenik treba znati i umjeti?

Prema Okvirnom planu i programu psihologije za gimnaziju

PSIHOLOGIJA KAO ZNANOST

1. Objasniti definiciju i predmet proučavanja psihologije kao znanosti. Objasniti čimbenike koji utječu na psihičke procese i ponašanje (fizički, biološki i socijalni uvjeti i učinci). Navesti i razlikovati psihičke procese. Objasniti znanstveni pristup u istraživanju psihičkih procesa i ponašanja.
- 2.** Ukratko i pregledno opisati glavne događaje i navesti najvažnije osobe u povijesti psihologije.
- 3.** Opisati i usporediti različite pristupe (teorijske smjerove) u suvremenoj psihologiji.
4. Opisati predmet istraživanja, odnosno područje primjene pojedine grane psihologije.
5. Razlikovati psihologiju od srodnih struka. Objasniti profesiju psihologa te razliku između psihologa i psihijatra. Što i kako radi psiholog u praksi detaljnije opisati na primjeru školskog psihologa i psihološkom savjetovanju pri izboru zanimanja?
- 6.* Opisati metode istraživanja u znanstvenoj psihologiji: opažanje, korelacijsku metodu, eksperiment, anketu i studiju slučaja te vrednovati njihove prednosti i nedostatke. Opisati etape u psihologijskome istraživanju.
- 7.** Opisati i objasniti tehnike prikupljanja podataka: protokol opažanja, intervju, upitnik i test. Opisati istraživanja koja pokazuju empirijsko usmjerenje psihologije. Zamisliti provedbu jednostavnog psihologijskog istraživanja neke pojave.

Glavni pojmovi: [1] *psihologija, psihički procesi (kognitivni, afektivni, konativni), ponašanje*, [2] *Aristotel, Platon, Hipokrat, E. H. Weber, G. T. Fechner, W. Wundt, F. Galton, H. Ebbinghaus, E. L. Thorndike, A. Binet i T. Simone, I. Pavlov, R. Bujas*, [3] *biheviorizam, psihoanaliza, humanistička p., kognitivna p.*, [4] *opća eksperimentalna p., biološka (fiziološka) p., komparativna p. (zoopsihologija), diferencijalna p., psihometrija, razvojna p., socijalna p., klinička p., školska (obrazovna, edukacijska) p., p. rada (organizacijska p., industrijska p.)*, [5] *psiholog (klinički, školski, organizacijski), psihijatar*, [6] *ekstrospekcija, introspekcija, psihologijski eksperiment, korelacijska metoda, koeficijent korelacije, anketa, studija slučaja*, [7] *protokol opažanja, intervju, upitnik, test, populacija, uzorak*, Z. Bujas i suradnici: *eksperiment o utjecaju doživljaja uspjeha i neuspjeha na stvarni učinak u učenju*, H. F. Harlow: *eksperiment na mladuncima majmuna o privrženosti majkama*, Darley i Latane: *eksperiment o pomaganju čovjeku u nevolji, etape psihologijskog istraživanja (uvod, problem, hipoteze, pribor, postupak, prikupljanje i obrada podataka, rasprava i zaključak)*.

BIOLOŠKE OSNOVE PONAŠANJA

- 8.** Opisati građu živčanoga sustava: navesti vrste živčanih stanica, opisati i razlikovati funkcije pojedinih dijelova živčane stanice.

- 9.** Opisati i objasniti nastanak i prijenos živčanih impulsa kroz živčani sustav.
10. Navesti dijelove živčanoga sustava.
- 11.* Opisati i objasniti funkcije pojedinih dijelova središnjega živčanoga sustava. Objasniti povezanost pojedinih dijelova živčanoga sustava.
12. Opisati i objasniti funkcije dijelova velikoga mozga i razlikovati funkcije moždanih polutki.
13. Opisati i objasniti ulogu vegetativnoga živčanoga sustava.
- 14.** Navesti endokrine žlijezde i hormone koje luče. Objasniti utjecaj endokrinih žlijezda na ponašanje.
15. Objasniti vezu i odnos živčanoga i endokrinoga sustava. Objasniti utjecaj živčanoga i endokrinoga sustava na psihičke procese i ponašanje.
- 16.** Opisati istraživanja s područja bioloških osnova ponašanja.
Glavni pojmovi: [8, 9] *neuron (senzorni, motorni, interneuron), glija, akson, dendriti, sinapsa, mijelinska ovojnica, ganglij, živac, neurotransmitori, endorfini*, [10, 11, 13] *vegetativni živčani sustav, simpatikus, parasimpatikus, refleks, kralježnička moždina, mali mozak*, [10, 12] *moždano deblo, retikularna formacija, limbički sustav, hipotalamus, talamus, kora velikog mozga (senzorna, motorna, asocijativna), lijeva moždana polutka, desna moždana polutka, Brocino područje, Wernickeovo područje*, [14] *hipofiza (hormon rasta), štitnjača (tiroksin), nadbubrežne žlijezde (adrenalin, noradrenalin, kortikosteroidi), gušterača (inzulin i glukagon), jajnici (estrogeni i progesteron), testisi (testosteron)*, [16] *eksperiment s ispitanicima kojima su presječene veze između moždanih polutki, tehnike mjerenja moždane aktivnosti*.

OSJETI I PERCEPCIJA

17. Definirati osjet i objasniti nastanak osjeta. Razlikovati vrste osjetljivosti i opisati vrste osjeta. Opisati pojave u području osjeta (adaptacija, perzistencija ...) te objasniti njihovu ulogu u svakodnevnom životu.
- 18.** Opisati mjerenje osjetljivosti i objasniti zakone u području osjeta.
- 19.* Ukratko opisati različite osjetne sustave i objasniti njihovu funkciju. Navesti i opisati poremećaje u radu osjetnih sustava.
20. Definirati percepciju i objasniti tijek njenog nastanka. Objasniti ulogu percepcije u spoznaji i opisati glavne čimbenike što utječu na percepciju.
- 21.* Opisati, objasniti i prepoznati osnovna načela perceptivne organizacije.
22. Opisati perceptivne iluzije ili varke, objasniti uzroke njihovog nastanka te ih povezati s pogreškama u socijalnoj percepciji.
- 23.** Navesti psihologe značajne na području istraživanja osjeta i percepcije. Opisati istraživanja s područja osjeta i percepcije.

Glavni pojmovi: [17] *osjetilo, receptor (eksteroceptori, interoceptori, proprioceptori, elektromagnetski r., kemoreceptori, mehanoreceptori, tonički r., fazički r.), senzorni živac, senzorna područja kore velikoga mozga, podražaj, osjet, osjetna adaptacija, osjetna rekuperacija, perzistencija osjeta, paosjet, paslika*, [18] *apsolutni limen, diferencijalni limen, Weberov zakon, Weberova konstanta*, [19] *vid, mrežnica, slijepa pjega, centralni vid, periferni vid, sljepoća za boje (daltonizam, Ishihara test), sluh, bazilarna membrana, slušne dlačice, decibel, okus, okusne kvržice (o. pupoljci), ageuzija, njuh, anosmia, kožni osjeti, kinestetički osjeti, osjet ravnoteže, anestezija*, [20] *percepcija, rekognicija, lokalizacija predmeta, čimbenici što utječu na percepciju: konstantnost percepcije, konstelacija podražaja, kontekst, fiziološko stanje, iskustvo, očekivanje, selektivna usmjerenost, emocije, motivi, socijalni stavovi, crte ličnosti, kulturni običaji, perceptivna organizacija*: [21] *gestalt, gestalt psihologija, gestalt načela perceptivnog grupiranja (n. blizine, n. sličnosti, n. zatvaranja, n. dobrog pravca, n. simetrije, n. zajedničke sudbine), razlikovanje figure (lika) i pozadine, reverzibilna slika, percepcija pokreta: p. stvarnoga gibanja, p. prividnog gibanja (stroboskopsko gibanje, fi-fenomen), inducirano gibanje, autokinetički fenomen (pokret); monokularni znakovi dubine (relativna veličina, linearna perspektiva, pokrivanje), binokularni znakovi dubine (disparatne slike, konvergencija očiju)*, [22] *halucinacija, perceptivna varka, Haringova v., Neckerova kocka, Schröderove stube, Müller-Lyerova v., Oppelova v., Ponzova v., Titchenerova v., Sanderova v., Charpentierova v.*, [23] *G. T. Fechner, E. H. Weber, M. Wertheimer, Stroopov test (dokaz automatskog izvođenja percepcije), Amesova soba (demonstracija varke u prosuđivanju dubine)*.

PAMĆENJE I UČENJE

24. Objasniti pojam pamćenja: definirati pamćenje, opisati faze pamćenja, opisati i usporediti različite vrste pamćenja i navesti čimbenike uspješnog pamćenja. Opisati i usporediti metode za ispitivanje pamćenja.
- 25.* Opisati i objasniti proces i uzroke zaboravljanja. Navesti čimbenike što utječu na zaboravljanje.
26. Definirati i objasniti pojam učenja. Opisati, objasniti i usporediti različite vrste (oblike, metode, mehanizme) učenja (klasično uvjetovanje ili kondicioniranje, operantno ili instrumentalno uvjetovanje, socijalno učenje i kognitivno učenje).
- 27.** Objasniti bihevioristički i kognitivistički pristup učenju. Navesti psihologe značajne na području istraživanja učenja i pamćenja. Opisati istraživanja s područja pamćenja i učenja.
28. Opisati i objasniti čimbenike uspješnog učenja i pamćenja kroz primjenu u organizaciji i načinu vlastitog učenja.

Glavni pojmovi: [24] *pamćenje, senzorno (ikoničko, ehoičko) p., kratkoročno p., kodiranje pri pamćenju, dugoročno p., deklarativno (epizodičko, semantičko) p., proceduralno p., metoda prepoznavanja, metoda dosjećanja, metoda uštede*, [25] *engram, znakovi za dosjećanje, represija, interferencija (proaktivna i retroaktivna), pozitivni transfer, retrogradna amnezija, anterogradna amnezija, hipomnezija, hipermnezija,*

paramnezija, «deja vu», [26, 27] učenje, klasično uvjetovanje, neuvjetovani podražaj, uvjetovani podražaj, neuvjetovana reakcija, uvjetovana reakcija, generalizacija podražaja, diskriminacija podražaja, eksperimentalna neuroza, uvjetovanje višeg reda, gašenje uvjetovane reakcije, čimbenici uspostavljanja i gašenja uvjetovane reakcije, operantno uvjetovanje, zakon efekta, potkrepljenje, potkrepljivači (pozitivni, negativni; primarni, sekundarni), oblikovanje ponašanja, imitiranje, modeliranje, učenje promatranjem, simboličko učenje, učenje uvidom, aha-doživljaj, prikriveno učenje, kognitivna mapa, [27] *H. Ebbinghaus, E. L. Thorndike, I. P. Pavlov, B. F. Skinner, A. Bandura, G. Sperling, W. Köhler, ispitivanje utjecaja situacije na dosjećanje učenjem na suhom i ispod vode, eksperiment s malim Albertom, eksperiment s Bobom klaunom, Köhlerov eksperiment s čimpanzama*, [28] *čimbenici uspješne organizacije učenja (stalno mjesto, koncentracija, distribuirano ponavljanje, osmišljavanje, odvajanje bitnoga, povezivanje sličnoga, mnemotehnika, aktivno učenje, utvrđivanje, smanjivanje interferencije, planiranje učenja)*.

INTELIGENCIJA I STVARALAŠTVO

29. Definirati i objasniti pojam i strukturu inteligencije. Razlikovati vrste inteligencije. Opisati i objasniti promjene u inteligenciji tijekom života.
30. Objasniti mjerenje i kvocijent inteligencije. Objasniti praktičnu primjenu testova inteligencije. Opisati metrijska obilježja testova.
31. Objasniti raspodjelu (distribuciju) inteligencije u populaciji i razlikovati kategorije intelektualne razvijenosti. Objasniti podrijetlo individualnih razlika u inteligenciji (čimbenike što utječu na razlike u inteligenciji).
- 32.* Definirati i objasniti pojam stvaralaštva (kreativnosti). Opisati i objasniti načine poticanja stvaralaštva (stvaralačkog mišljenja i ponašanja). Objasniti povezanost mišljenja i stvaralaštva.
- 33.** Opisati načine registriranja stvaralačkog mišljenja i ponašanja. Navesti psihologe značajne na području istraživanja inteligencije. Opisati istraživanja s područja inteligencije i stvaralaštva.

Glavni pojmovi: [29] *inteligencija, implicitne teorije inteligencije, brzina obrade informacija, opća inteligencija, g-faktor, specifične sposobnosti, Thurstonov model inteligencije, hijerarhijski model inteligencije, Cattellov model inteligencije (fluidna inteligencija, kristalizirana inteligencija), kontekstualistički pristup inteligenciji*, [30] *test inteligencije (individualni, grupni, t. brzine, t. snage), Binet-Simonova skala, mentalna dob, kvocijent inteligencije, devijacijski kvocijent inteligencije, metrijska obilježja testova (pouzdanost, valjanost, objektivnost, osjetljivost, normiranost ili standardizacija)*, [31] *normalna/zvonolika raspodjela (Gaussova krivulja), prosječna inteligencija, ispodprosječna i., granična i., intelektualna zaostalost - mentalna retardacija (blaga, umjerena, teška, vrlo teška) iznadprosječna i., intelektualna darovitost, razlike u inteligenciji među spolovima*, [32] *konvergentno mišljenje, divergentno mišljenje, kreativnost, kriteriji za procjenu kreativnosti (fluentnost, originalnost, fleksibilnost, elaboracija, valjanost), osobine kreativnih individua (nekonformnost, neovisnost,*

samopouzdanje, znatiželja i upornost), tehnike za poticanje stvaralaštva (oluja mozgov, zapisivanje ideja, cheklista), talent, genijalnost, [33] F. Galton, A. Binet, C. Spearman, L. Thurstone, J.P. Guilford, R. B. Cattell, R. J. Sternberg; istraživanja: inteligencija blizanaca (Bouchard); povezanost brzine obrade informacija i inteligencije (Sternberg i dr.).

EMOCIJE I MOTIVACIJA

34. Definirati emocije te opisati i objasniti sastavnice (komponente) emocija.
- 35.* Navesti, opisati i usporediti (razlikovati) vrste emocija.
- 36.** Navesti i objasniti čimbenike što utječu na razvoj emocija. Usporediti izražavanje emocija u različitim kulturama.
37. Objasniti fiziološku osnovu emocija i povezati je s uspjehom u nekoj aktivnosti. Objasniti povezanost emocija i tjelesnih promjena što nastaju u vezi s njima.
- 38.** Opisati registraciju tjelesnih promjena što prate emocije i detektor laži (poligraf).
39. Objasniti ulogu emocija u doživljavanju i ponašanju - objasniti utjecaj emocija na psihičke procese i ponašanje, objasniti ulogu emocija u komunikaciji, objasniti utjecaj emocija na nastanak psihičkih bolesti.
- 40.* Objasniti stres i njegov utjecaj na čovjeka. Opisati i objasniti izvore stresa.
41. Opisati i objasniti efikasne načine suočavanja sa stresnim i emocionalno zasićenim situacijama.
42. Definirati motivaciju, navesti i razlikovati vrste motiva i motivacije.
- 43.* Opisati i usporediti različite vrste motiva i motivacije.
- 44.** Opisati i objasniti teoriju o hijerarhiji motiva. Opisati i objasniti motivacijski ciklus.
45. Opisati i objasniti sukobe (konflikte) motiva i ponašanje u takvim konfliktnim situacijama te objasniti načine njihovog rješavanja.
46. Objasniti frustraciju i njen utjecaj na čovjeka. Razlikovati izvore frustracije. Opisati, objasniti i usporediti efikasne i neefikasne načine reagiranja u frustraciji. Definirati obrambene mehanizme u frustraciji i objasniti ih na primjerima iz svakodnevnog života.
- 47.** Navesti psihologe značajne u području istraživanja motivacije. Opisati istraživanja iz područja emocija i motivacije.

Glavni pojmovi: [34] *emocija (osjećaj, čuvstvo), sastavnice - komponente emocija (situacija, kognitivna procjena-interpretacija, subjektivni doživljaj, tjelesne promjene, ekspresija- izražaj, ponašanje), [35] osnovne ili primarne emocije, izvedene ili sekundarne (složene) emocije, raspoloženja, afekti, hedonistički ton, ugodne i neugodne emocije, simpatija, empatija, [38] detektor laži (poligraf), [39] emocionalna zaraza, psihosomatske bolesti, [40] stres, stresori, faze stresa, znakovi stresa (emocionalni, kognitivni, tjelesni, bihevioralni), PTSP (PTSD), [41] strategije djelovanja na emocije (kognitivne i bihevioralne), oblici suočavanja sa stresom (prihvatanje, kontrola, izbjegavanje), [42, 43] motivacija, motivi (biološki-primarni, psihosocijalni ili stečeni-sekundarni, nagon (instinkt), ekstrinzična i intrinzična motivacija, [44] Maslowljeva hijerarhija motiva, samoostvarenje (autoaktualizacija), homeostaza, motivacijski ciklus, potreba, [45] konflikt motiva (istodobno/višestruko*

privlačenje, istodobno/višestruko odbijanje, istodobno privlačenje i odbijanje, dvostruko istodobno privlačenje i odbijanje), gradijent cilja, [46] frustracija, tolerancija na frustraciju, anksioznost, barijere/zapreke (prirodne ili fizikalne, društvene, osobne), obrambeni mehanizam (racionalizacija, supstitucija, kompenzacija, projekcija, regresija, fiksacija, negiranje), [47] S. Freud, C. L. Hull, K. Levin, H. A. Murray, D. C. McClelland, J. W. Atkinson, M. Zuckerman, A. Maslow; istraživanja: kondicioniranje straha (Pavlov, Watson), nesvjesna kognitivna procjena, namještanje izraza i doživljaj emocije, traženje uzbuđenja (Zuckerman), opća hijerarhija motiva (Reiss).

RAZVOJNA PSIHOLOGIJA

48. Opisati predmet istraživanja razvojne psihologije. Opisati i usporediti metode istraživanja u razvojnoj psihologiji.
49. Opisati i objasniti što sve utječe na razvoj pojedinca. Objasniti ulogu nasljeđa i okoline u razvoju pojedinca te objasniti uzroke razvojnih promjena.
- 50.** Opisati glavne značajke prenatalnog razvoja. Objasniti čimbenike što utječu na prenatalni razvoj.
- 51.* Opisati, objasniti i usporediti glavne značajke (obilježja) razvoja djeteta u dojenačkom razdoblju, ranom i srednjem djetinjstvu (u tri glavna razvojna aspekta: fizičko-motornom, kognitivnom i socijalno-emocionalnom).
- 52.* Opisati, objasniti i usporediti Piagetove faze u kognitivnom razvoju.
53. Opisati i objasniti glavne značajke razvoja u adolescenciji: seksualno, emocionalno, intelektualno i socijalno dozrijevanje.
54. Objasniti uzroke problema i konflikata u adolescenciji: sukob generacija, krizu identiteta, idealizam i rizična ponašanja.
- 55.** Opisati i objasniti glavne značajke zrele i staračke dobi.
- 56.** Navesti psihologe značajne na području razvojne psihologije. Opisati istraživanja s područja razvojne psihologije.

Glavni pojmovi: [48] *razvojna psihologija, longitudinalna metoda, transverzalna (kros-sekcijska) metoda, kohorta, biografska istraživanja, razvojna razdoblja, [49] nativizam, empirizam, genotip, fenotip, maturacija, stilovi roditeljstva (autoritarni, popustljivi, ravnodušni, autoritativni), [50] kefalno-kaudalno načelo, proksimo-distalno načelo, načelo diferencijacije, bilateralno načelo, faza zigote, faza embrija, faza fetusa, [51] refleksi novorođenčeta (okretanje glave, sisanje, gutanje, hvatanje, hodanje, oponašanje izraza lica odraslih), egocentriizam, animizam, načelo konzervacije, stalnost objekta, temperament (laka i teška djeca), sramežljivost, privrženost, svijest o vlastitom i tuđem spolu, [52] razvojne faze prema Piagetu (senzomotorna, predoperacijska, faza konkretnih operacija, faza formalnih operacija), stupnjevi igara prema Piagetu (igre vježbanja ili ovladavanja, simboličke igre, igre prema pravilima), faze moralnog razvoja prema Kohlbergu (pretkonvencionalna, konvencionalna), [53, 54] pubertet, primarne i sekundarne spolne karakteristike, adolescencija, adolescentni egocentriizam, fenomen «izmišljene publike», osjećaj neranjivosti i posebnosti, adolescentni idealizam, formiranje i kriza identiteta, rizična ponašanja, sukob generacija, subkulturne skupine, [55] sindrom praznoga gnijezda,*

primarno i sekundarno starenje, mudrost, [56] G. S. Hall, L. Vygotski, H. F. Harlow, J. Piaget, L. Kohlberg, K. Lorenz, E. Erikson; istraživanja: privrženost mladunaca rebus majmuna surogat majkama (Harlow), usvajanje načela konzervacije (Piaget), Heinzova dilema – moralni razvoj (Kohlberg).

LIČNOST

57. Definirati i objasniti pojam ličnosti. Objasniti čimbenike što određuju ličnost pojedinca.
- 58.* Objasniti pojam teorije ličnosti. Opisati i usporediti različite teorijske pristupe u objašnjavanju ličnosti.
- 59.** Opisati i usporediti različite metode ispitivanja ličnosti (upitnici ličnosti, projektivne tehnike, situacijski testovi, ljestvice procjene).
60. Opisati razliku između normalnoga i abnormalnoga (poremećenoga) doživljavanja i ponašanja. Objasniti pojam mentalnog zdravlja i bolesti te ulogu psihologije u očuvanju i unapređenju mentalnoga zdravlja.
61. Opisati, usporediti i razlikovati vrste psihičkih poremećaja (anksiozni poremećaji, somatoformni poremećaji, psihotični poremećaji, poremećaji raspoloženja, poremećaji ličnosti, poremećaji hranjenja, ovisnosti).
62. Opisati i usporediti vrste terapija psihičkih poremećaja.
- 63.* Objasniti povezanost teorija ličnosti i određenih vrsta psihoterapije.
- 64.** Navesti psihologe značajne na području psihologije ličnosti. Opisati istraživanja s područja ličnosti.

Glavni pojmovi: [57] ličnost, osobine ličnosti, crte ili dimenzije ličnosti, temperament, karakter, tipovi ličnosti, A-tip ličnosti, introvert, ekstravert, kolerik, sangvinik, flegmatik, melankolik, [58] implicitne teorije ličnosti, Barnum efekt, psihoanalitički ili psihodinamski pristup, humanistički pristup, bihevioristički ili okolinski pristup, teorije crta ili dimenzija ličnosti, petfaktorski model ličnosti (ekstraverzija, neuroticizam, savjesnost, ugodnost, otvorenost prema iskustvu), razine svjesnosti po Freudu (svjesno, predsvjesno, nesvjesno), tri dijela ličnosti po Freudu (id, ego, superego), [59] upitnici ličnosti, projektivne tehnike (Rorschachov test mrlja, Test tematske apercipije, Test nedovršenih rečenica), situacijski testovi, ljestvice procjene, [60] mentalno zdravlje, mentalna bolest, mentalna higijena, prilagođena osoba, osnovni znakovi psihičkog poremećaja, razlikovanje normalnog i abnormalnog doživljavanja i ponašanja (DSM-IV), [61] anksiozni poremećaji (napadi panike, fobije, opsesivno-kompulzivni poremećaj, posttraumatski stresni poremećaj - PTSP), somatoformni poremećaji (hipohondrija), psihotični poremećaji (shizofrenija), poremećaji raspoloženja (depresija, manija, bipolarni poremećaj), poremećaji ličnosti (antisocijalne ličnosti – «psihopati», paranoidne ličnosti), poremećaji hranjenja (anoreksija, bulimija), poremećaji uzrokovani uzimanjem tvari (alkoholizam, ovisnost o drogama i lijekovima), [62, 63] psihoterapija, psihoanalitičke terapije, humanističke terapije, kognitivno-biheviorističke terapije, terapije psihofarmacima (antipsihotici, antidepresivi, anksiolitici ili trankvilizatori), psihološko savjetovanje, placebo-efekt, [64] S. Freud, B. F. Skinner, A. Bandura, A. Maslow, C. Rogers, R. B. Cattell, H. Eysenck, P. T. Costa i R. McCrae; istraživanja: sličnost blizanaca – genetika ponašanja, socijalno učenje agresivnog ponašanja

(eksperiment s lutkom «klaun Bobo»), leksički pristup – analiza riječi za opis ličnosti, faktorska analiza rezultata masovne primjene upitnika ličnosti, karakteristike uspješnih i kreativnih ljudi (A. Maslow), Rosenhanov pokus s lažnim psihičkim bolesnicima.

SOCIJALNA PSIHOLOGIJA

65. Opisati predmet istraživanja socijalne psihologije.
- 66.* Opisati i objasniti grupu. Opisati i objasniti osnovna obilježja (značajke) grupe.
- 67.** Navesti vrste grupa i opisati tipove vodstva.
68. Opisati i objasniti različite vrste socijalnih utjecaja - utjecaja grupe na pojedinca (socijalna facilitacija/interferencija, difuzija odgovornosti, konformizam).
69. Objasniti uzroke sukoba među ljudima.
- 70.** Navesti vrste i opisati agresivno ponašanje. Opisati izvore agresivnosti. Opisati i objasniti prosocijalno ponašanje.
71. Objasniti i razlikovati stavove, stereotipe i predrasude. Objasniti utjecaj stavova, stereotipa i predrasuda na psihičke procese i ponašanje.
- 72.** Opisati i objasniti masovna ponašanja.
- 73.** Navesti psihologe značajne na području socijalne psihologije. Opisati istraživanja s područja socijalne psihologije.

Glavni pojmovi: [65] socijalna psihologija, [66] grupa, uloge u grupi, grupne norme, grupna kohezija, grupna komunikacija i dinamika, sociogram, [67] neformalne grupe, formalne grupe, vodstvo usmjereno na grupni cilj, vodstvo usmjereno na odnose među članovima, [68] socijalni utjecaj, socijalna facilitacija/interferencija, socijalno besposličarenje, difuzija odgovornosti, grupna polarizacija, socijalni pritisak, konformizam, deindividualizacija, [69] uzroci međuljudskih sukoba (sukob interesa, percipirana nepravda, fundamentalna atribucijska pogreška), [70] agresija (aktivna, pasivna, direktna, pomaknuta), asertivno ponašanje, prosocijalno ponašanje, efekt promatrača, altruizam, empatija, [71] utisak ili impresija (centralne osobine, logička pogreška), kognitivna shema, halo-efekt («činak aureole»), atribucijski procesi, Pigmalion efekt („samoostvarujuće“ proročanstvo), atribucijska pogreška (vanjski ili unutarnji uzrok ponašanja), stav, komponente stava (kognitivna, afektivna, konativna), kognitivna disonanca, predrasude, stereotipi, [72] panika, pomodarstvo, idolatrija, socijalni pokret, linč, [73] S. Ash, M. Sherif, A. Bandura, L. Festinger, S. Milgram, P. Zimbardo; istraživanja: eksperiment konformiranja (Ash), Stanfordski eksperiment sa zatvorskim ulogama (Zimbardo), unutargrupni i međugrupni odnosi u dječjem kampu (Sherif), kognitivna disonanca (Festinger), pomaganje čovjeku u nevolji (Darley i Latane), Milgramov eksperiment s poslušnošću autoritetu.

Tumač posebnih oznaka:

* (označeno jednom zvjezdicom!) Neobvezna pitanja za prirodoslovno-matematičku gimnaziju.

** (označeno dvjema zvjezdicama!) Neobvezna pitanja za program opće, jezične i prirodoslovno-matematičke gimnazije, ali dodatna za one koji žele znati više ili namjeravaju izabrati psihologiju kao izborni predmet na maturi.

Priredio: Ivo Žanetić, prof.